

1-1290

T.C.
BAŞBAKANLIK
Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-1213/6271

29/12/2006

Konu : Kanun Tasarısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

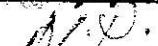
Adalet Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'na 9/10/2006 tarihinde kararlaştırılan "Tanık Koruma Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

EKİ :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	147leri Plan ve bütçe			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih	9.1.2007		T.Nr: 1290	
Md. Y.	Müdür	Gen. Sek.	Gen. Sek.	
				
BAŞKAN				

GENEL GEREKÇE

Suç ve suçlulukla mücadelenin etkin yöntemlerinden birisi de yargılamanın her hangi bir aşamasında mutlak maddi hakikatin gerçekleştirilmesine yardımcı bir suje olarak tanıkların ve dolayısıyla bunların yakınlarının korunmasıdır. Klasik ceza yargılamasında olduğu gibi günümüz çağdaş ceza muhakemesi hukukunda da, tanıklık ve dolayısıyla tanık beyanı, ceza adalet sisteminde vazgeçilmez bir delil olma özelliğini halen korumaktadır. Bu nedenle, hangi hukuk sistemi benimsenirse benimsensin, ceza adalet sistemi tanıksız olarak işleyemez. Tanık, suçun işlenmesinden ve dolayısıyla soruşturma evresinden başlayarak kovuşturma evresinin sonuna kadar, başka bir anlatımla yargılamanın kesin hükümle sona ermesine kadar, her aşamada çok büyük öneme sahiptir.

Yargılamanın başarıyla ve hakkaniyete uygun bir şekilde sonuçlandırılarak, cezaî uyumsuzluğun çözümlenmesi, çoğu zaman tanıklarla kurulacak ilişkinin şekline bağlıdır. Suçsuzluk karinesi, silahların eşitliği, susma hakkı, kendisini ve yakınlarını suçlayıcı beyanda bulunmaya zorlanamama ilkeleri, başka delillerle ispat imkanı bulunmayan durumlarda tanıklarla işbirliğini zorunlu kılmaktadır.

Tanıkların, yargılamanın her aşamasında doğruyu söylemeleri işin doğası gereği olup, aksine beyanda bulunmaları ise genellikle ceza kanunlarında suç olarak düzenlenmiştir. Mahkemece delillerin değerlendirilmesi bakımından, tanıkların sayısının değil, verdikleri bilgilerin ve yaptıkları açıklamaların niteliğinin bir değeri vardır. Tanıklık, tanık açısından karşılıksız olarak yerine getirilmesi gereken bir kamu görevi olduğu gibi, verdiği bilgilerden dolayı bir zarara uğramasına karşı gerekli tedbirleri almak da devletin sorumluluğundadır ve devlet, tanık olarak dinlendikten sonra, sırf bu tanıklığı nedeniyle hayat veya beden bütünlüğü ile mal varlığı tehlikeye düşebilecek kişiyi suçlularla baş başa bırakmamalıdır.

Terör örgütleri ile, suç işlemek amacıyla kurulmuş diğer örgütlerin-sahip oldukları güç ve kullandıkları yöntemler karşısında klasik ceza muhakemesi önlemleri-yetersiz kaldığından, bu tür örgütlere karşı farklı yöntemlerin kullanılması zorunlu olmuştur. Bu türlü suç örgütlerinin adalet önüne çıkarılamaması karşısında, devletler, bu alanda gerekli iç yasal düzenlemelerin yanında, uluslararası alanda da yakın işbirliğine gitmektedir.

Tanık koruma tedbirleri, Ülkemizin imzaladığı uluslararası sözleşmelerde de yer almıştır. Bu cümleden olarak, 30/1/2003 tarihli ve 4800 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan "Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi", 9/5/2002 tarihli ve 4755 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan "Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile İlgili İhtiyari Protokol", 14/1/2004 tarihli ve 5065 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan "Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi" ile Birleşmiş Milletler tarafından, eski Yugoslavya ve Ruanda da işlenen suçlar için kurulan Uluslararası Ceza Mahkemelerinin kuruluş statülerinde, tanık koruma hükümlerine yer verilmiştir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi de tanıkların korunması konusunda 20 Nisan 2005 tarihli ve R(2005) 9 sayılı tavsiye kararını almıştır. Yine konuyla ilgili olarak Avrupa Birliği Konseyinin 23/11/1995 ve 20/12/1996 tarihli iki kararı bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen uluslararası sözleşmeler ve bildirgeler bağlamında Avrupa ülkeleri mevzuatlarında da konuya ilişkin yasal düzenlemelere yer verilmiştir. Bu maksatla, Almanya ve Fransa gibi ülkeler konuyu ceza muhakemesi kanunlarında düzenlerken, İspanya ve Portekiz gibi ülkeler ayrı tanık koruma kanunlarını yürürlüğe sokmuşlardır.

Öte yandan, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 58 inci maddesinin dördüncü fıkrasında da tanıklık görevinin yapılmasından sonra, kişinin kimliğinin saklı tutulması veya güvenliğinin sağlanması hususunda alınacak önlemlerin kanunda düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Tasarı, haklarında tanık koruma tedbirleri alınması gereken kişiler, bu tedbir kararlarının hangi suçlarda alınacağı, tedbir çeşitleri, tedbir kararlarının hangi makam veya mercilerce alınacağı, bunların süresi, değiştirilmesi veya kaldırılması, tanık koruma kararlarının uygulanması, uluslararası işbirliği ve bu konuya ilişkin diğer usul hükümlerinin yasal bir düzenlemeye kavuşturulması amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile; Kanunun amacı ve kapsamı düzenlenmiştir. Kanunun amacının, ceza muhakemesinde tanıklık görevi sebebiyle, kendilerinin veya bu Kanunda belirtilen yakınlarının hayatı, beden bütünlüğü veya malvarlığı ağır ve ciddi tehlike içinde bulunan ve korunmaları zorunlu olan kişilerin korunması amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin esas ve usulleri düzenlemek olduğu öngörülmüştür.

Bir tanığın, tanıklık görevini serbest ve özgür bir şekilde yerine getirmesine engel olmak için kendisi ya da yakınlarını yıldırmaya yönelik tehditler pek çok şekilde ortaya çıkabilir. Tedbirlerin istisnai niteliğinin yanı sıra Avrupa Konseyinin R(2005) 9 sayılı Tavsiye Kararının gerekçesinde de belirtildiği üzere tanığa ya da yakınlarına yapılan baskıların somut gerçeklere dayanması gerekir. Gerçeklere dayanmayan ya da soyut tehditler tanığın korunması için yeterli bir sebep teşkil etmeyecektir.

Tasarı, ceza muhakemesinde tanık olarak dinlenen her tanığı değil, sadece tanıklığından dolayı kendisi ve yakınlarının hayat, beden bütünlüğü veya malvarlığı ağır ve ciddi tehlike içinde bulunacak tanık ve yakınlarını korumaktadır. Tehlikenin ağırlığı ve ciddiliği her somut olayın kapsam ve niteliğine göre, yetkili makam ve mercilerce değerlendirilecektir.

Uluslararası sözleşmeler ve Avrupa Birliği Konsey kararlarında, tanık koruma tedbirlerinin alınması bakımından tanıklara veya yakınlarına yönelen tehdidin ağır ve ciddi olması koşulu aranmamıştır. Ancak, bazı Avrupa Birliği üyesi ülkelerin kanunlarında, tanık koruma tedbirlerinin alınması bakımından ek nitelik ve koşullar aranmıştır. Örneğin, Fransız Ceza Usul Kanununun 706-58 inci maddesinin birinci fıkrasında tanığa veya yakınlarına yönelen tehdidin ciddi olması şartı aranmış ve benzer şekilde İspanya, Hollanda ve Portekiz kanunlarında da tehdidin ciddi olması öngörülmüştür. Bu nedenle, Tasarıda ülkemizin kendine özgü koşulları da göz önüne alınarak, tanık koruma tedbirlerinin alınması bakımından Kanun kapsamının daraltılmasına yönelik hükümlere yer verilmiştir.

MADDE 2- Maddede, Kanunda geçen bazı terimlerin tanımlarına yer verilmiştir.

MADDE 3- Maddede, tanık koruma tedbiri alınması gereken suçlar belirtilmiştir.

Karşılaştırmalı hukukta ve uluslararası sözleşmelerde tanık koruma tedbiri uygulanması gereken suçlar bakımından benzer nitelikte sınırlamalar öngörülmüştür. Örneğin, Ülkemizin de taraf olduğu Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 24 üncü maddesinde, tanık koruma kapsamına alınabilecek kişiler belirlendikten sonra 2 nci maddesinin (b) bendinde de tanık koruma tedbiri alınması gereken suçlar bakımından dört yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar ağır suç olarak düzenlenmiştir. Öte yandan, Fransız Ceza Usul Kanununun 706-58 inci maddesinin birinci fıkrasına göre, aşağı sınırı beş yıl hapis cezasını gerektiren suçlarda, sorgu hâkimi, tanığın beyanının kimliği gizlenerek alınmasına karar verebilir. Amerikan Ceza Usul Kanuna göre tanık koruma programı organize veya ciddi suçlarda uygulanmaktadır. (224 üncü Bölüm, Madde 3521). 11/12/2001 tarihli Alman Tanık Koruma Uyum Kanununda da tanık koruma hükümlerinin organize veya ciddi suçlarda uygulanması hüküm altına alınmıştır.

Uygulamada, tanık koruma tedbiri alınmasını gerektiren suçlar bakımından genellikle örgütlü suçlar bu uygulamâ kapsamına alındığı hâlde, Tasarının 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükmü ile kapsam sadece örgütlü suçlara münhasır kılınmayarak daha da genişletilmiştir.

MADDE 4- Maddede tanık koruma tedbiri kapsamına alınacak kişiler gösterilmiştir.

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında, her Taraf Devletin, ceza davalarında bu sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin ifade veren tanıklara, gerektiğinde, akrabalarına ve onların yakınları olan diğer kişilere, yönelik olabilecek öç alma veya sindirmelere karşı etkin koruma sağlamak için imkânları dahilindeki gerekli önlemleri alması öngörülmektedir. Avrupa Birliği Konseyinin

23/11/1995 tarihli kararının A/4üncü maddesinde, koruma kapsamına tanığın annesi, babası, çocukları ve diğer yakın akrabalarının da, eğer bu kişilerin baskıdan korunmaları için gerekli ise tanık koruma programına dahil edilebileceği belirtilmiştir.

Tasarıda, yukarıda belirtilen uluslararası sözleşme ve kararlar da dikkate alınarak bunlara paralel düzenlemelere yer verilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde, ceza muhakemesinde tanık olarak dinlenenler ile Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesine göre tanık olarak dinlenen suç mağdurlarının Tasarı kapsamına alınacağı öngörülmüştür. Bu tedbirler her olayın mağduru hakkında değil, aynı zamanda olayın tanığı olan ve mahkeme tarafından dinlenen mağdurlar hakkında uygulanacaktır. Nitekim, Ülkemizin de taraf olduğu Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 24 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında da tanıklık yapmaları hâlinde suç mağdurlarının da koruma olanaklarından yararlanabileceği ifade edilmiştir.

(b) bendinde ise, haklarında tedbir uygulanacak olan tanığın yakınları sayılmıştır. Yakınların kapsamı, Ceza Muhakemesi Kanununun 45 inci maddesine göre belirlenmiştir. Bu madde hükmüne göre, tanık ile mağdurun, nişanlısı, evlilik bağı kalmasa bile eşi, kan hısımlığından veya kayın hısımlığından üstsoy veya altsoy, ikinci derece dahil kan veya ikinci derece dahil kayın hısımları ve evlatlık bağı bulunanlar ile yakın ilişki içerisinde olduğu kişiler madde kapsamında değerlendirilecektir.

Maddede, ayrıca, tanık ve mağdur ile yakın ilişki içerisinde bulunan kişiler hakkında da koruma tedbirlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Tasarıda bu düzenleme getirilirken “yakın ilişki içerisinde bulunan kişi” teriminin kapsam ve tanımı yapılmamıştır. Esasen, bu kişi, maddenin (b) bendinde sayılan kişilerin dışında ve tanığın, tanıklığını etkileyecek derecede yakın ilişki içinde bulunduğu bir kişi olacaktır. Örneğin, resmî olmayan birliktelikler, aynı evi paylaşma durumları, kişinin iş ortağı, yaşlı ve bakıma muhtaç bir kişinin yardımcısı veya uzun yıllar bir kişinin bakım ve gözetimini üstlenen bakıcısı yakın ilişki içerisinde bulunan kişi terimi içerisinde değerlendirilebilecek hallerdir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, maddede sayılan kişiler hakkında koruma tedbirlerine hükmedilebilmesi için birinci maddede belirtildiği üzere, bu kişilerin beden bütünlüğü veya mal varlığının ağır ve ciddi bir tehlike içinde bulunması ve korunmalarının zorunlu olması şartı öngörülmektedir. Buna göre Tasarıda öngörülen koruma tedbirlerinin, maddede belirtilen herkese herhangi bir koşula bağlanmaksızın uygulanması söz konusu değildir. Bu tedbirlerin uygulanması için fıkra da belirtildiği şekilde ağır ve ciddi tehlike veya korunmalarının zorunlu olması gibi objektif şartların gerçekleşmesi gerekecektir. Bunun yanında, Tasarının 13 üncü maddesinde kurulması öngörülen Tanık Koruma Kurulu ile mahkemeler ve Cumhuriyet savcılıklarının takdir hakları bulunmaktadır.

MADDE 5- Maddenin birinci fıkrasında, tanık koruma tedbiri kararı alınacak kişiler hakkında uygulanabilecek tanık koruma tedbirleri bentler hâlinde sayılmıştır.

Buna göre birinci fıkranın (a) bendinde, Ceza Muhakemesi Kanununun 58 inci maddesine paralel olarak tanığın kimlik ve adres bilgilerinin kaydedilerek gizli tutulması ve kendisine yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilmesi düzenlenmiştir.

(b) bendinde, Ceza Muhakemesi Kanununun 58 inci maddesine paralel olarak tanığın, duruşmada hazır bulunma hakkına sahip bulunanlar olmadan dinlenmesi ya da duruşma mahallinde özel bir ortamda veya teknik araçlar yardımıyla görsel ve işitsel teknikler kullanılmak suretiyle ses veya görüntüsünün değiştirilerek dinlenmesine ilişkin tedbire yer verilmiştir.

(c) bendinde, tutukluluk veya hükümlülük hali devam ederken tanıklıkta bulunabilecek kişilerin can güvenliğinin sağlanabilmesi amacıyla; bu kişilerin durumlarına uygun ceza infaz kurumu ve tutukevlerine yerleştirilmesi öngörülmüştür.

(ç) bendinde, koruma tedbirleri arasında en önemlilerinden birisi olarak sayılabilecek, tanığın fiziksel olarak can güvenliğinin sağlanmasına yönelik tedbirle yer verilmiştir. Buna göre, 4 üncü madde kapsamındaki kişilere; tedbirin nitelik ve özelliklerine göre, örneğin, bu kapsamda çağrı üzerine fizikî koruma sağlanması, konutunda ve işyerinde nokta tesis etmek

suretiyle korunması, yerleşim yeri mahallinde motorize ve yaya devriye görevlendirilmesi veya yakın koruma tahsisi tedbirlerinden biri veya bir kaçını aynı anda uygulanabilecektir.

(d) bendinde, hakkında koruma tedbiri uygulanacak olan kişiye koşulları oluştuğunda meşru savunma amacı ile silah ruhsatı verilebileceği öngörülmüştür.

(e) bendinde, hakkında koruma tedbiri uygulanacak olan kişinin; kimlik, adli sicil, askerlik, vergi, nüfus, sosyal güvenlik, sürücü belgesi, pasaport, evlilik cüzdanı, diploma ve her türlü ruhsat belgelerinin değiştirilmesi ve düzenlenmesi ile taşınır ve taşınmaz malvarlığı ile ilgili hakların kullanılmasına yönelik tedbirler düzenlenmiştir. Bu tedbirlerin uygulanmasıyla kişinin geçmiş bağının gizlenmesi, mevcut tehlikenin bertaraf edilmesi ve kişiye tehditten uzak yeni bir hayat kazandırılması amaçlanmaktadır.

(f) bendinde, koruma altına alınması sebebiyle, mevcut sosyal ve ekonomik ortamından kopartılan kişinin kendi hayatını kazanır hale gelinceye kadar zaruri ve yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla geçici maddi yardım tedbiri düzenlenmiştir.

(g) bendinde, koruma altına alınan kişinin sürekli geçimini sağlayabileceği şekilde bir işe yerleştirilmesi veya var olan işinin tehlikeyi ortadan kaldırmak amacıyla başka bir yere nakledilmesi, öğrenim görmekte iken koruma tedbiri uygulanan kişinin eğitim gördüğü eğitim ve öğretim kurumunun değiştirilmesi düzenlenmiştir.

(ğ) bendi ile, kişinin, yurtiçinde başka bir yerleşim birimine nakledilerek burada güvenli ve tehditten uzak bir ortamda yaşamasının sağlanmasına ilişkin tedbire yer verilmiştir.

(h) bendi ile, kişinin yurtiçinde korunmasının imkansız olduğu durumlarda uluslararası anlaşmalar ve karşılıklılık ilkesine uygun şekilde geçici olarak başka bir ülkede yerleşim yerinin sağlanması tedbiri düzenlenmiştir.

(ı) bendi ile, deşifre olan ve önceki fıkralardaki koruma tedbirleri ile korunması mümkün görülmeeyen kişiler açısından fizyolojik görünümünün değiştirilmesi ve buna uygun kimlik bilgilerinin yeniden düzenlenmesine yönelik tedbire yer verilmiştir.

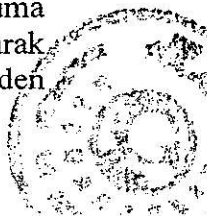
Maddenin ikinci fıkrasına göre, koruma tedbirlerine karar verecek olan makam ve merciler tehlikenin niteliğine göre bu tedbirlerden birine veya birkaçına birlikte karar verebilecekler ancak, daha hafif bir tedbir ile sonuç elde edilebilecek ise, daha ağır bir tedbire başvurulamayacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, bu madde hükümlerine göre uygulanacak koruma tedbirlerinin esas ve usullerinin yönetmelikte gösterileceği hükme bağlanmıştır.

MADDE 6- Maddede, tanık koruma tedbiri kararlarının hangi makam ve merci tarafından verileceği gösterilmiştir.

Birinci fıkraya göre, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) ilâ (ç) bentlerinde sayılan tanık koruma tedbiri kararı; soruşturma evresinde, sulh ceza hâkimi, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından verilecektir. Bu kararlar, soruşturma evresinde tanık veya Cumhuriyet savcısının istemi üzerine; kovuşturma evresinde ise Cumhuriyet savcısı veya tanığın istemi üzerine veya re'sen mahkeme tarafından verilecektir. Bir yerde sulh ceza mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, soruşturma evresinde verilecek tanık koruma kararının gizliliği ve niteliği de dikkate alınarak, bu kararların her mahkeme tarafından değil, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca bu işle görevlendirilen sulh ceza mahkemesi tarafından verilerek gizliliğin sağlanması amaçlanmıştır.

Öte yandan tanık koruma tedbirine karar verecek olan makam veya merci, karar verilmeden önce, uygulanacak tedbirin belirlenmesi amacıyla kolluk makamları veya ilgili diğer birimlerden değerlendirme raporu isteyecektir. Koruma tedbirinin veya tedbirlerinin uygulanabilmesi için tanığın veya yakınlarının hayatı, beden bütünlüğü veya malvarlığının ağır ve ciddi bir tehlike içinde olması şarttır. Bu tehlikenin tespit edilebilmesi için; konusunda uzmanlaşmış, tanık koruma programı risk analizi çalışmalarını yapabilen kolluk birimlerinin varlığı gerekmektedir. Zira, kolluk birimleri gerek mülga 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu gerekse 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu hükümleri çerçevesinde söz konusu analiz çalışmalarını yapmakta ve tanığın herhangi bir koruma programına dahil edilip edilmemesi konusunda objektif kriterlere dayalı olarak değerlendirmelerde bulunmaktadır. Bu nedenle, adli makamlar tarafından karar verilmeden

önce, kolluk birimlerince hazırlanacak değerlendirme raporunun göz önünde bulundurulması önem taşımaktadır. Ayrıca kolluk makamları ile diğer birimlerde rapor bulunması halinde, bunlar da karar verilmeden önce göz önünde tutulacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) ilâ (ç) bentlerinde yazılı tedbirlerin alınmasına tanığın istemi üzerine veya re'sen Cumhuriyet savcısı da karar verebilecektir. Ancak böyle bir karar savunma hakkını etkileyebileceğinden, bu kararlar kırk sekiz saat içerisinde hakim onayına sunulacak, hakim onaması halinde geçerli olacaktır. Hâkimin onamaması veya belirlenen süre içinde onaya sunulmaması halinde tedbir kararı kendiliğinden kalkacaktır. Ancak 5 inci maddenin (ç) bendinde belirtilen fizikî koruma kararı ilgilinin kendi güvenliğini ilgilendirmesi ve savunma haklarını etkileyici bir yönü bulunmaması nedeniyle, kişinin rızasının bulunması hâlinde, hâkim onayına sunulmayacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrası ile, 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesine göre kurulup görevlendirilen ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla ilgili olarak verilecek kararlar bakımından bu mahkemelerin görev ve yetki kuralları dikkate alınarak, 5271 sayılı Kanunun 251 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmünün uygulanması olanağı getirilmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, kolluk amirinin koruma tedbiri alma yetkisi düzenlenmiştir. Buna göre, koruma tedbiri kararları niteliği gereği olaydan hemen sonra alınması zorunlu acele kararlardan olması nedeniyle, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, tanığın isteminin bulunması koşuluyla ikinci fıkrada belirtilen karar alınuncaya kadar, kolluk amirinin yazılı emriyle, geçici olarak 5 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen tedbir kararı alınabilecektir. Alınan bu tedbir, geciktirilmeksizin Cumhuriyet savcısının bilgisine sunulacaktır.

Maddenin beşinci fıkrasına göre, kovuşturma evresinde tanıklık görevinin yapılmasından sonra, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (d) ilâ (ı) bentlerinde sayılan tanık koruma tedbiri kararının tanığın istemi üzerine Kurul tarafından verileceği belirtilmiş, ancak, (ç) bendinde belirtilen tedbir kararına kovuşturma evresinin sona ermesinden sonra Kurul tarafından karar verileceği hükmüne bağlanmıştır. Esasen bu fıkra düzenlemesiyle, 5 inci maddede belirtilen tanık koruma tedbirlerine kovuşturma evresinde başvurulması halinde, bu tedbirlere başvuracak makam ve merci belirtirken kesin ayırıcı bir sınır çizilmemiştir. Nitekim henüz kovuşturma evresi sonra ermeden tanık beyanı, kovuşturma evresinin duruşma devresinin herhangi bir aşamasında alınabilir. Hal böyle olunca, tanık beyanının alındığı kovuşturma evresiyle kovuşturma evresinin sona erdiği zaman aralığında uzun bir süreç geçebilir. Bu nedenle Tasarının 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ilâ (ç) bentlerinde belirtilen tedbirlere kovuşturma evresinde mahkemece karar verileceği öngörülmüş olmasına rağmen kovuşturmanın devamı süresince fıkranın diğer bentlerinde sayılan tedbir kararlarının Kurul tarafından alınması daha uygun olarak değerlendirilmiştir. Esasen, Tasarıda, böyle bir düzenleme yapılmasına yönelten etken sebep, kovuşturma evresinde tanıklık görevinin yapılmasından sonra her ne kadar mahkemenin dava konusu olayla ilgili yargılama işlemleri yapma yetkisi devam etmekte ise de, maddede sayılan tedbirlerin alınmasında Kurul'un devreye girerek 5 inci maddede belirtilen tedbir kararlarına hükmedebilmesi, bu kararların konusunu oluşturan tedbirlerin nitelik ve kapsamıdır. Maddede, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen tedbire, kovuşturma evresinin sona ermesinden sonra Kurulca başvurulabileceğinin belirtilmesinin temel nedeni ise, 6 ncı maddenin birinci fıkrasına göre, bu tedbire, kovuşturma evresinin sona ermesine kadar (tanıklık yapma olgusunun gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılmaksızın) mahkeme tarafından hükmedilebilmesidir.

Altıncı fıkrada, mahkeme veya Cumhuriyet savcılıkları, kolluk makamları veya Kurulun tanık koruma tedbiri kararı verirken göz önünde tutacakları hususlara yer verilmiştir. Buna göre, korunan kişi veya yakınlarının karşı karşıya kaldığı tehlikenin ağırlığı ve ciddiliği, soruşturma ve kovuşturma konusu suçun önemi, tanığın yapacağı açıklamalar, alınacak tedbirin yaklaşık maliyeti, tanığın psikolojik durumu ve benzer mahiyetteki diğer özellikler de göz önünde bulundurulacaktır. Ayrıca verilecek kararların ve uygulanacak tedbirlerin niteliği

bakımından yapılacak istemlerde, mutlaka gerekçe gösterilmesi ve karara dayanak olabilecek hukukî ve fiilî nedenlere de yer verilmesi öngörülmüştür.

MADDE 7- Maddede, tanık koruma tedbiri kararında bulunması gereken unsurlar bentler halinde sayılmıştır. Soruşturma veya kovuşturma evresinde ya da kovuşturmanın sona ermesinden sonra bir karar verilirken, maddede yer alan unsurlara mutlaka kararda yer verilmesi gerekir.

MADDE 8- Maddede, tanık koruma tedbirinin süresi, değiştirilmesi ve kaldırılmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Koruma tedbirleri, niteliği gereği süresiz değildir. Bu tedbirlere bir defa karar verilmekle, tüketilen tedbirlerden değildir ve bu nedenle koruma tedbirinden amaçlanan sonucun alınabilmesi için bunların sürekli olarak takibinin yapılarak değişen hâl ve şartlara göre güncellenmesi gerekir.

Tedbir kararlarının kaldırılmasına, süresine, değiştirilmesine veya aynen devam etmesine bunları veren makam ve mercilerce re'sen veya hakkında tedbir uygulanan kişinin istemi üzerine kararın uygulandığı tarihten başlamak üzere ve en geç birer yıl aralıklarla karar verilir. Ancak maddede belirtilen bu süre, azamî süre olup gerektiğinde süre dolmadan da tedbir kararı gözden geçirilerek, kaldırılabilir veya değiştirilebilir.

Tedbir kararları, koruma birimleri tarafından uygulanacak ve bu birimlerce tedbirlerin etkinliği ve kişinin bunlara uyup uymadığı denetlenecektir. Bu birimler korunan kişi hakkında her yıl bir rapor hazırlayarak kararı veren makam veya mercie sunacaktır. Ancak raporlar gerektiğinde maddede belirtilen süre beklenmeden de sunulabilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, koruma tedbirinin kaldırılması halinde, hakkında tedbir uygulanan kişinin istemi üzerine şahsi hallerinin tedbirin uygulanmasından önceki hale getirilmesi olanağı tanınmış ve bu eski hale getirme şeklinin süresinin ve sonuçlarının yönetmelikte gösterileceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, tanık koruma tedbiri kararlarının hangi hallerde kaldırılacağı bentler halinde gösterilmiştir.

Maddenin beşinci fıkrasında, bu madde hükümlerine göre alınan kararlar, hakkında tedbir uygulanan tanığa geciktirilmeksizin bildirilerek tanığın, oluşan bu yeni duruma göre gerekli tedbirleri alması, ayrıca karara karşı Kanunun 14 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde itirazda bulunabileceği hükme bağlanmıştır.

MADDE 9- Maddede, haklarında koruma tedbiri kararı alınan tanıkların dinlenmelerinde uygulanacak usul hükümlerine yer verilmiştir.

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 24 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, her Taraf Devletin, tanığın beyanlarının video bağlantısı veya diğer uygun araçlar dahil, iletişim teknolojilerinden yararlanılarak alınması gibi tanıklığın, tanık güvenliğini garanti eden bir biçimde yapılmasına cevaz veren ispat kuralları tesis etmesi öngörülmektedir. Avrupa Birliği Konseyinin 23/11/1995 tarihli kararının A/8 inci maddesine göre, koruma tedbirlerinden biri de tanığın duruşma salonu dışında, eğer gerekli ise telekonferans veya video bağlantısı yoluyla dinlenebilmesidir. Söz konusu tedbirler hem Avrupa ülkelerinin büyük bir çoğunluğunda hem de Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da uygulanmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasına göre, haklarında tedbir kararı alınanların duruşma sırasında dinlenmelerinde 5271 sayılı Kanunun 58 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları uygulanacaktır. Nitekim 5271 sayılı Kanunun 58 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları, dinleme sırasında uygulanacak temel esas ilkeleri belirlediğinden ayrıca maddede açıklamasına gerek görülmemiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, 5271 sayılı Kanunun 58 inci maddesinde, tanıkların dinlenilmesi sırasında ses ve görüntülü aktarma yapılabileceği öngörülmüştür. Ancak, tanığın kimliğinin gizlendiği durumlarda, her ne şekilde olursa olsun tanınmasının engellenmesi gerektiğinden, dinleme esnasında ses veya görüntüsü değiştirilerek tanınması engellenebilecektir. Bu şekildeki dinleme, tanığın mahkeme binasının başka bir odasında

bulunması şeklinde olabileceği gibi, bina dışında, şehrin her hangi bir yerinde veya başka bir şehirde de olabilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, kimliği gizlenen tanığın duruşma salonunda fakat fiziksel görünümünü engelleyecek tarzda mahkemece belirlenecek bir usule göre dinlenilmesi düzenlenmiştir. Bu şekilde dinleme hususunda değişik yöntemler kullanılmaktadır. Dinleme sırasında tanık mahkeme salonunun içerisinde, ancak tanınması engellenmiştir. Tanık bu durumda duruşma salonunda bir perde gerisinde veya bu iş için hazırlanmış bir yerde bulunmaktadır. Diğer bir yöntemde ise, bu şekilde dinleme esnasında tanık bir kabinin içerisinde yer alır. Ancak kabinin içerisinde dışarıdan bakanlar tarafından görülmesi engellendiği gibi, kurulmuş olan teknik donanım sayesinde tanığın sesi dışarıya değiştirilerek verilir. Bu şekilde dinlenilecek kişinin her hangi bir şekilde tanınması engellenmek istendiğinde, gerekirse kendisine makyaj yapılarak veya maske takılarak tanınması engellenir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, tanığın duruşmada hazır bulunma hakkına sahip olanlar olmadan dinlenmesi halinde, tanık tarafından verilen beyanların savunma hakkının bir görünümü olarak duruşmada hazır bulunma hakkına sahip olanlara açıklanacağı hükme bağlanmıştır.

Maddenin beşinci fıkrası ile tanığın fiziksel görünümünün değiştirilerek mahkemece belirlenecek usule göre dinlenmesine karar verilmesi halinde, 5271 sayılı Kanunun 201 inci maddesinde öngörülen çapraz sorgu usulünün ne şekilde uygulanacağına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Tanık koruma tedbirleri bir ceza muhakemesi tedbiri olduğundan bu tedbirler nedeniyle sanığın savunma hakkının da engellenmemesi gerekir. Bu nedenle dinleme sırasında taraflar tanığa soru sorabileceklerdir. Ancak bu şekilde soru sorma sınırsız olmayıp, alınan koruma tedbirleriyle orantılı olmalıdır. Tanığın kimliğinin gizlendiği durumlarda tarafların veya hâkimin dolaylı dahi olsa tanığın kimliğini ortaya koyacak soruları sormamaları gerekir. Bu konuda en büyük görev de duruşmayı yöneten hâkime düşmektedir. Hâkim, bu tür soruları kendisi sormayacağı gibi başkalarının da sormasını engelleyecektir. Bu şekildeki bir soru sorulması halinde tanık da sorunun kimliğini açıklamaya yönelik olduğunu söyleyebilecektir.

Maddenin altıncı fıkrasında, görevli ve yetkili mahkemenin karar vermesi halinde, naip olunan hâkim veya istinabe olunan mahkemenin de bu madde hükümlerinin uygulanmasında yetkili olacağı belirtilmiştir.

Maddenin yedinci fıkrasında, bu madde hükmüne göre alınan tanık ifadelerinin 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre duruşma sırasında hazır bulunanlar huzurunda verilmiş ifade hükmünde olduğu belirtilmiştir.

Maddenin sekizinci fıkrasında, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine göre, hakkında tedbir uygulanan tanığın beyanının tek başına hükme esas teşkil etmeyeceği hüküm altına alınmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kural olarak tanıkların kimliğinin gizlenmesini Sözleşmeye aykırı görmemektedir. Ancak bu durumda sanığın gizli dinlenen tanıkların güvenilirliklerini test etme imkanı bulunmamaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına göre, kimliği açıklanmayan tanıklar tarafından yapılan beyanlar, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6/3-d maddesine aykırı görülmemektedir. Ancak, bu şekilde verilen tanık beyanı delilinin mahkumiyete esas teşkil edebilmesi için ek başka delillerin varlığı aranmaktadır. Bununla birlikte bir tanığın kimliği saklı tutulmuşsa, karşı taraf her tür ceza yargılamasında olmaması gereken zorluklarla karşı karşıya kalacaktır. Eğer sanık veya müdafii tarafından güvenilirliğinin ve doğruluğunun saptanması amacıyla sorgulanmamış tanık delili, mahkeme kararının dayandığı esas veya belirleyici delil ise ve dengeleyici güvenceler sağlayan bir usul öngörülmemiş ise, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlali söz konusu olabilecektir.

Maddenin dokuzuncu fıkrasına göre, tanığın keşifte dinlenmesi sırasında da bu maddede belirtilen tedbirlerin uygulanacağı hususu hüküm altına alınmıştır.

Maddenin son fıkrasında, başta Anayasa olmak üzere, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesiyle koruma altına alınan adil yargılanma hakkının bir gereği olarak bu madde uygulamasında yargılama sujelerinin savunma hakkını sınırlandıracak bir şekilde hareket edemeyecekleri belirtilmiştir.

MADDE 10- Maddede, Cumhuriyet başsavcılıkları ile mahkemelerce 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) ilâ (ç) bentlerinde sayılan koruma tedbirlerine ilişkin verilecek kararlarda izlenecek usuller gösterilmektedir. Bu madde hükümlerine göre verilecek kararlar öncelikle gizlilik esaslarına uygun olarak verilecektir. Zira 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde sayılan tedbirler, tanığın güvenliğini sağlamak amacıyla kimliğinin ve adres bilgilerinin gizli tutulmasını ve tanığın duruşma salonuna gelmeden de dinlenebilmesini öngörmektedir. Bu tedbirlerin bir anlam ifade edebilmesi için, tedbirlere ilişkin kararların gizlilik esasına göre verilmesi gerekir.

Maddenin ikinci fıkrasında, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen tedbirin uygulanması usulleri düzenlenmektedir. Buna göre, Cumhuriyet savcıları veya mahkemeler tanığın beyanını farklı bir isim altında tutanağa kaydedecek ve sonraki işlemleri de bu isim üzerinden yürütecektir. Söz konusu bentteki koruma tedbirine ilişkin kararlar ayrı bir karar numarası verilmek suretiyle yerine getirilecek, tanığın gerçek kimlik ve adres bilgileri ile koruma kararı ayrı bir kartonda muhafaza edilecektir.

Yukarıda sayılan tedbirler, karşılaştırmalı hukukta da yaygın olarak uygulanmaktadır. Fransız Ceza Usul Kanununun 706-58 inci maddesinin birinci fıkrasına göre, sorgu hâkimi, gerekçeli bir kararla tanığın beyanının, tanığın kimliğinin dava dosyasına dercedilmeden alınmasına karar verebilir. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre, hâkimin kararı, tanığın beyanının tespit edildiği tutanağa eklenir. Hâkim kararında kişinin kimliği belirtilmez ve tutanakta da tanığın imzası yer almaz. Tanığın kimliği ve adresi için ayrı bir resmi belge düzenlenir ve bu belge, bu amaçla açılmış ayrı bir dosyada muhafaza edilirken, bölge mahkemesinde açılmış ayrı bir sicilde kaydedilir. Benzer hükümler diğer ülke kanunlarında da bulunmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, bu Kanunda belirtilen işlemlerle ilgili olarak Cumhuriyet Savcısı mahkeme veya hâkim tarafından bir zabıt kâtibi görevlendirilecektir. Burada, maddede öngörülen gizlilik esaslarının korunabilmesi amacıyla bu Kanunda öngörülen işlemlere ilişkin olarak belirli bir zabıt kâtabinin çalıştırılması öngörülmekte ve böylece bahse konu işlemlerden, mahkemede veya Cumhuriyet başsavcılıklarında çalışan birden fazla kişinin haberdar olmasının engellenmesi amaçlanmaktadır. Yine aynı gizlilik esasları çerçevesinde tanık koruma tedbirlerine ilişkin karar ve diğer belgeler Cumhuriyet başsavcılıklarınca veya mahkemelerce bu kararlara mahsus yerlerde saklanacaktır. Söz konusu belgeler ilgili kişi hakkında yürütülen herhangi bir soruşturma veya kovuşturmanın gerekleri haricinde soruşturmaya ve kovuşturmaya yetkili makamlar dışında başka bir makam veya mercie gönderilmeyecektir. Ancak soruşturma konusu suç ile ilgili olması halinde, söz konusu bilgi ve belgeler ilgili soruşturma veya kovuşturma makamına gönderilebilecektir. Bu karar ve belgeler, Kurulun talebi halinde hiçbir sınırlamaya bağlı olmaksızın Kurula gönderilebilecektir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, beşinci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen "fizikî koruma sağlanması" yönünde verilen kararın, yerine getirilmesi amacıyla yargı çevresi içerisinde bulunan kolluk makamlarına gönderileceği düzenlenmiştir. Gerçekten de mahkemelerin veya Cumhuriyet başsavcılıklarının alınan kararı bizatihi yerine getirmeleri mümkün olmadığından, bu konuda yeterli eleman ve donanımına sahip kolluk makamları, tedbirin uygulanması ile görevli olacaktır.

Maddenin beşinci fıkrasında, bu madde hükümlerine göre, alınan tanık koruma tedbiri kararlarının saklanması ile ilgili esas ve usullerin yönetmelikte gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

MADDE 11- Maddede, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünce tanık koruma birimleri kurulacağı hükme bağlanmıştır. Söz konusu tanık koruma birimleri, Kurulca 5 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) ilâ (ı) bentlerinde sayılan koruma tedbirleri kararlarını uygulayacak olan birimlerdir.

Maddenin ikinci fıkrasında tanık koruma biriminde çalışan personel için geçici kimlik düzenlenmesi ve belge verilmesi hususu düzenlenmiştir. Tanık koruma faaliyetlerinin gizliliği, korunan tanıkla birlikte görevlilerin kimlik bilgilerinin ve yapılan işlemlerin gizliliğini de gerektirir. Görevliler, görevleri gereği pek çok kişi ile muhatap olup görev nedeniyle çok sayıda hukukî işlem yapmaları nedeniyle, kimliklerinin ortaya çıkma olasılığı daha da kolaylaşmaktadır. Bu sakıncaları giderebilmek için, madde ile geçici kimlik belgesi düzenlenmesi hüküm altına alınmıştır. Ancak, bu belgelerin kullanılması sınırlı olduğundan sadece görev nedeniyle ve soruşturma konusuyla orantılı ve amaca uygun olarak kullanılacak ve ilgili birim tarafından bu belgelerin kullanılması denetlenecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, kolluk makamlarınca alınacak tedbirlerin ve yapılacak işlemlerin esas ve usullerinin yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

MADDE 12- Maddeyle, tasarıda yer alan hükümlerin uygulanması ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilere, kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak yükümlülüğü getirilmektedir. Esasen tanık koruma kararlarının ve alınan tedbirlerin daha etkin ve amaca uygun bir şekilde uygulanabilmesi bu işbirliğinin gerçekleşmesiyle doğru orantılıdır.

Tanık koruma tedbiri kararları, niteliği gereği beklemeye tahammülü olmayan ve derhal uygulanması gereken kararlardan olması nedeniyle ilgili kamu kurum, kurul ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin yerine getirilmesi gerekir.

MADDE 13- Maddenin birinci fıkrasıyla, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) ilâ (ı) bentleri arasında belirtilen tedbir kararlarını almak, uygulanmasını sağlamak ve denetlemek amacıyla İçişleri Bakanlığı bünyesinde Tanık Koruma Kurulu kurulmaktadır. Tanık koruma tedbiri kararlarının alınmasında ve uygulanmasında, kendi alanında uzmanlaşma ve deneyime sahip olacak organik bir yapılanma ile, ülke çapında uygulama birliği, eşgüdüm ve alınacak tedbir kararlarında olabildiğince yeknesaklığın sağlanması için öncelikle bu amaçları gerçekleştirecek bir oluşumun yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle Tasarı ile, etkin, verimli ve süratli bir karar alma mekanizmasının oluşması, bu kararlarda deneyime sahip olabilecek, başka bir anlatımla konusuna vakıf profesyonel yönetim kademesindeki personelle bir organizasyon ve oluşumun sağlanması amaçlanmıştır. Karşılaştırmalı hukuka bakıldığında, benzer kurulların, Hollanda, İtalya ve Almanya gibi ülkelerde de kurulmuş olduğu görülmektedir. Söz konusu tedbirlere ilişkin olarak risk ve tehdidin ciddiliğini ve uygulanacak tedbirlerin sonuçlarını bu kurullar değerlendirmektedirler.

Maddenin ikinci fıkrasında Kurulun oluşum şekli gösterilmektedir. Buna göre, Kurul, Adalet Bakanlığından idarî görevde çalışan birinci sınıf hâkimler arasından iki, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca Ankara'da görev yapan adli yargı hâkim veya Cumhuriyet savcıları arasından seçilecek bir, İçişleri Bakanlığı merkez teşkilatından bir, Jandarma Genel Komutanlığından bir, Sahil Güvenlik Komutanlığından bir, Emniyet Genel Müdürlüğünden iki ve Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünden seçilecek bir üyenin katılımıyla toplam dokuz üyeden oluşacaktır. Kurulun ayda en az bir defa toplanması öngörülmekle birlikte gerektiğinde birden fazla toplantı da yapabilecektir. Böylelikle acil hallerde Kurulun karar alma süreci çabuklaştırılmaktadır. Kurul üyelerinin görev süreleri dört yıl olacaktır. Buna göre, Kurul üyelerinin konuya hakimiyet-sağlama ve elde ettiği tecrübeyi etkin ve verimli şekilde kullanabilmesi için yeterli bir görev süresi öngörülmekte, görev süresi sona erenlerin yeniden seçilebilmesi imkânı tanınmaktadır. Kurulun sekreteryaya hizmetleri, bu konuda teknik ve personel alt yapısı bulunan ve halen söz konusu tedbirlerin bir kısmını 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında yerine getirmekte olan İçişleri Bakanlığı tarafından yerine getirilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, Kurulun koruma kararını verirken, bu kararı uygulayacak koruma birimince düzenlenecek olan korumanın şekli, süresi ve diğer özelliklerine ilişkin ön değerlendirme raporunu dikkate alması öngörülmüştür.

Maddenin dördüncü fıkrasıyla, Kurul üyelerine ayda dört toplantıyı geçmemek üzere, her toplantı için huzur hakkı ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Maddenin beşinci fıkrasında ise, Kurulun çalışma esas ve usullerinin yönetmelikte düzenleneceği belirtilmiştir.

MADDE 14- Maddede, Kurulun görev ve yetkileri bentler halinde sayılmıştır.

Kurulun görev ve yetkileri belirlenirken öncelikli olarak Kurula, Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ilâ (c) bentleri dışında kalan tedbirlere, bunların süresine, değiştirilmesine, kaldırılmasına ve tedbir uygulanan kişinin şahsi hallerinin önceki hale getirilmesine karar verme yetkisi tanınmıştır. Ayrıca Kurula, bu Kanun kapsamında kalan işlerle ilgili başvuru ve şikayetleri incelemek, sonuçlandırmak ve yine tedbirlerin yerine getirilmesi ve uygulanmasına ilişkin denetim görevi de verilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında, Kurulun koruma kararını verirken, bu kararı uygulayacak olan koruma biriminin korumanın şekli, süresi ve diğer özelliklerine ilişkin olarak hazırlayacağı ön değerlendirme raporunu dikkate alacağı öngörülmektedir. Buna göre, ilgili tanık koruma birimi, koruma talebinde bulunan kişinin tanıklık yaptığı suç, maruz kaldığı riskin derecesi, tanığa uygulanabilecek koruma tedbirleri ve bu tedbirlerin muhtemel sonuçları üzerine bir ön değerlendirme raporu hazırlayacak ve Kurula sunacaktır.

MADDE 15- Maddeyle, Kurul ile hakkında koruma kararı verilen kişi arasında mutabakat metninin hazırlanmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Avrupa ülkeleri, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da tanıklar ile ilgili birimler arasında benzer anlaşmalar yapılmaktadır. Avrupa ülkelerinde bu anlaşmalar genellikle tanık koruma birimleri veya tanık koruma komisyonları ile ilgili tanıklar arasında yapılırken, Amerika Birleşik Devletleri'nde taraf Adalet Bakanlığı'dır. (memorandum of understanding- Amerikan Ceza Usul Kanunu, Bölüm 224, Madde 3521/d-1). Yine Portekiz Tanık Koruma Kanununun 24/3 üncü maddesine göre, tanık koruma programı ilgili kişinin bu programı kabul ve programa uyacağını bildirdiği yazılı belgeyi imzalamasıyla yürürlüğe girmektedir.

Mutabakat metninin tarafları, Kurul ile hakkında koruma kararı verilen kişidir. Metinde; uygulanacak tedbirin şekli, süresi ve tarafların yükümlülüklerine yer verilecektir. Mutabakat metni, Kurul kararının verilmesinden sonra hazırlanacak, ancak karar, mutabakat metninin imzalanmasından sonra uygulanabilecektir.

Mutabakat metninden beklenen sonuçların alınabilmesi için tanığın, hak ve yükümlülükleri konusunda yeterince bilgilendirilmiş olması gerekir. Bunu gerçekleştirebilmek için de maddede "tanığın aydınlatılmış rızasının alınması" bir koşul olarak kabul edilmiş bulunmaktadır. Gerçekten de tanık koruma tedbirleri ancak koruma talep eden kişinin yükümlülüklerine uygun davranması halinde olumlu sonuçlar doğurabilir. Bu bakımdan sadece devletin ilgili kişiyi koruma kapsamına alması yeterli olmamakta, korunan kişinin de kimlik ve adres bilgilerinin gizli tutulabilmesi ve güvenliğinin sağlanabilmesi için bir takım kurallara uyması gerekmektedir. Tanığın yükümlülüklerine aykırı davranması, kimliğinin açığa çıkmasına ve can güvenliğinin tehlikeye düşmesine neden olabileceği gibi, o ana kadar harcanan çaba ve aktarılan kaynakların da boşa gitmesine sebep olacaktır.

MADDE 16- Maddenin birinci fıkrasıyla, Kurulun koruma kararı verdiği kişiler ile uygulanan tedbirler hakkında bir "Faaliyet Raporu" hazırlaması öngörülmüş olup, bu raporun her yıl Ocak ayı sonuna kadar İçişleri ve Adalet Bakanlığına sunulması hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, uygulamada karşılaşılabilecek tereddütlerin veya uyuşmazlıkların önlenmesi amacıyla, gerektiğinde raporun ilgili bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına da gönderileceği öngörülmüştür.

MADDE 17- Maddede, yabancı tanıkların Türkiye'de korunmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Ülkemizin de onayladığı 15/11/2000 tarihli "Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Millet Sözleşmesi"nin 24 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre, taraf devletler,

tanıkların ve yakınlarının başka yerlere yerleştirilmesi için diğer Devletlerle anlaşmalar veya düzenlemeler yapmayı göz önünde bulunduracaklardır. Yine 4/12/2000 tarihli "Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi"nin 32 nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre taraf devletlerce, bu sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin olarak tanıklık veya bilirkişilik yapan kişiler ile bunların yakınlarının başka yerlere yerleştirilmesi için diğer devletlerle anlaşmalar veya düzenlemeler yapmanın değerlendirilmesi öngörülmektedir. Avrupa Birliği Konseyi, 23/11/1995 ve 20/12/1996 tarihli kararlarıyla üye ülkeleri uluslararası organize suçla mücadelede tanıklık yapanlar ve yakınlarının korunması için karşılıklı yardımlaşmayı kolaylaştırıcı imkanlar sağlamaya davet etmektedir.

Maddenin birinci fıkrasıyla, yukarıda belirtilen uluslararası sözleşme veya kararlarda yer alan ilkeler ışığında bir yabancıнын Türkiye'de korunmasına, böyle bir anlaşma mevcut değilse, karşılıklılık esasına uygun olmak koşuluyla yine bir yabancıнын Türkiye'de korunmasına Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanı tarafından izin verileceği öngörülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasında; yukarıda sayılan uluslararası sözleşmeler ve Avrupa Birliği Konseyi kararlarına uygun olarak, yabancı tanıkların korunmasına ilişkin giderlerin, talep eden ülke makamlarınca karşılanacağı hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte ikili veya çok taraflı uluslararası anlaşma hükümleri saklı tutularak bu konuda oluşabilecek istisnai durumlar için de maddede esneklik sağlanmıştır.

MADDE 18- Madde ile; öncelikli olarak Tasarıda yer alan karar ve işlemlerle ilgili olarak gizlilik kuralı getirilmektedir.

Tasarının 10 uncu maddesi ile, Cumhuriyet başsavcılıkları ile mahkemelerin yaptığı işlemlerde de olduğu gibi; Kurul, tanık koruma birimi ve diğer kurum, kuruluş ve kişilerce yapılacak işlemlerin de gizlilik esaslarına göre yerine getirileceği ve gizliliğin tedbir sona erdikten sonra da devam edeceği belirtilmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, koruma kararlarının alınmasında ve uygulanmasında yer alan kamu görevlileri ile bu görevlerde her ne şekilde olursa olsun yer alan diğer kişilerin, görevleri nedeniyle öğrendikleri bilgileri görev sona erdikten sonra da açıklayamayacakları hükme bağlanmıştır. Bu yasak, hakkında tedbir uygulananlar için de geçerli olacaktır.

Gerçekten de tanık koruma tedbirleri ile hedeflenen amaca ulaşılmasında gizlilik esaslarına riayetin önemi her türlü izahtan varestedir. Örneğin; Alman Ceza Usul Kanununda düzenlemeler yapan Tanık Koruma Uyum Kanununa göre, tanık koruma programı çerçevesinde alınan kararlar ve uygulanan tedbirler gizlilik esaslarına göre ayrı bir dosyada saklanır. Ayrıca tanık koruma programında görev alan kişiler görevleri sona erse bile görevleri nedeniyle öğrendikleri bilgileri açıklayamazlar.

Maddenin son fıkrasında ise, gizlilik kuralının, kamu kurum, kurul ve kuruluşları ile bu kararların alınmasında ve uygulamasında görev alan kamu görevlileri ile diğer kişiler için de geçerli olduğu belirtilmiştir.

MADDE 19- Maddede, Kanun uyarınca alınacak koruma tedbirlerinin uygulanmasında yapılacak giderlerin hangi usûle göre karşılanacağına ilişkin hükümlere yer verilmiş; tanık koruma birimlerinde fiilen görev yapanlara, yapmış oldukları görev ve hizmetin hal ve şartları dikkate alınarak tazminat ödenmesi hükme bağlanmıştır.

MADDE 20- Madde ile, Kanununun uygulanmasına ilişkin olarak suç, yaptırım ve soruşturma usulüne ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında; Kanunun uygulanması nedeniyle öğrendikleri bilgi ve belgeleri açıklayan, yayınlayan veya her ne şekilde olursa olsun başkalarının bu bilgi ve belgeleri edinmesini ya da erişimini kolaylaştıranların fiillerinin yaptırımı olarak benzer nitelikte hüküm içeren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 258 inci maddesine atıf yapılmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, Kanun kapsamında olup da 5237 sayılı kanunun 257 ve 272 inci maddesinde belirtilen fiilleri işleyenler hakkında, cezaların yarı oranında artırılarak hükmolunacağı belirtilmiştir. 5237 sayılı Ceza Kanununun 257 inci maddesinde

görevi kötüye kullanma ve 272 inci maddesinde ise yalan tanıklık suçları düzenlenmiştir. Söz konusu suçların, Tasarı kapsamında kalan kişiler tarafından işlenmesi halinde, Tasarının amacı, korunan hukuki menfaat ve Kanuna aykırı fiiller nedeniyle halkın Devlete olan güvenini sarsma ihtimali de göz önüne alınarak, cezanın genel ve özel önleme fonksiyonunun gereği gibi yerine getirilmesi amacıyla, cezaların yarı oranında arttırılarak hükmolunacağı belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Tasarıda belirtilen yükümlülöklere aykırı hareket edenler ile bu maddede sayılan fiilleri işleyenler hakkında uygulanacak ceza soruşturma usulüne ilişkin hükümlere yer verilerek, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Maddenin son fıkrasında ise, disiplin suç ve cezalarında kamu görevlilerinin tâbi olacakları mevzuatın uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

MADDE 21- Maddede, hakkında koruma tedbiri uygulanan tanığın, koruma kararı verilmesine neden olan olayda yalan tanıklıktan dolayı mahkum olması veya koruma kararında belirtilen tedbirlere aykırı bir davranış içine girmesi sebebiyle tedbir kararının kaldırıldığı ana kadar yapılan giderlerin tanıktan tahsil edileceğı hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, giderlerin, tanık tarafından ödenmemesi hâlinde 6183 sayılı Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

MADDE 22- Maddede, tanık koruma biriminde görev yapanlar, diğer görevliler ve suçun aydınlatılmasında yardımcı olanlar ile bunların yakınlarının korunmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, tanık koruma biriminde görev yapan personel ile bu Kanun kapsamına giren suçlara ait istihbaratta veya soruşturmada görev alan kolluk amir ve memurları ile diğer kamu görevlileri, bu suçlarda kullanılan gizli soruşturmacı ve bu Tasarı kapsamına giren suçların ortaya çıkartılmasında yardımcı olan muhbirler ile bunların yakınlarının da Tasarı hükümleri kapsamında korunacakları düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası ile, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 20 nci maddesi hükümleri saklı tutulmuştur. Zira 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda 5532 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle; terörle mücadelede görev alan adli ve idari personelle bu suçların aydınlatılmasında yardımcı olanların korunmasına ilişkin olarak bir takım hükümlere yer verilmiş olup, bu Kanun kapsamına giren suçlarda, bahse konu personel ile bu suçların aydınlatılmasına yardımcı olan kişilerin korunması hususunda söz konusu Kanunun 20 nci maddesinin uygulanması öngörülmektedir. Öte yandan ilgili kişiler hakkında, koruma önlemleri dışında Tasarıda yer alan yargılama tedbirlerine ilişkin olarak Tasarı hükümleri uygulanacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, 4959 sayılı Topluma Kazandırma Kanunu hükümlerine göre haklarında koruma tedbiri uygulananlara bu Tasarıda yer alan hükümler uygulanmayacaktır.

MADDE 23- Madde ile, tanıkların korunmasına ilişkin mevzuat hükümlerine göre alınacak koruma tedbirlerinin uygulanması için gerekli olan mal ve hizmet alımlarına ilişkin esas ve usullerin Maliye Bakanlığı ve Kamu İhale Kurumunun görüşleri alınarak Adalet ve İçişleri bakanlıkları tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi amacıyla 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa hüküm eklenmektedir.

MADDE 24- Madde ile, Tasarıda yer alan hükümlere göre çıkarılması gereken yönetmeliklerin hangi süre içerisinde ve ne şekilde çıkarılacağı düzenlenmektedir.

MADDE 25- Yürürlük maddesidir.

MADDE 26- Yürütme maddesidir.

TANIK KORUMA KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, ceza muhakemesinde tanıklık görevi sebebiyle, kendilerinin veya bu Kanunda belirtilen yakınlarının hayatı, beden bütünlüğü veya malvarlığı ağır ve ciddi tehlike içinde bulunan ve korunmaları zorunlu olan kişilerin korunması amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Tanık: Ceza muhakemesinde tanık olarak dinlenen kişiyi, tanık sıfatıyla dinlenen suç mağdurlarını ve bu Kanunda belirtilen yakınlarını,
 - b) Kurul: Tanık Koruma Kurulunu,
 - c) Koruma birimi: İdari yapısı, çalışma esas ve usulleri ilgili kolluk teşkilâtının bağlı olduğu bakanlıkça belirlenen ve bu Kanun kapsamında haklarında koruma tedbiri uygulanmasına karar verilecek kişilerle ilgili olarak, gerekli koruma tedbirlerini uygulayacak olan kolluk birimlerini,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Tanık Koruma Tedbiri Alınması Gereken Suçlar, Tanık Koruma Tedbiri Kapsamına Alınacak Kişiler ve Tanık Koruma Tedbirleri

Tanık koruma tedbiri alınması gereken suçlar

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümleri, aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir:

- a) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda ve ceza hükmü içeren özel kanunlarda yer alan ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve üst haddi on yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar,
- b) Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla kurulan bir örgütün veya terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenen alt sınırı dört yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar.

Tanık koruma tedbiri kapsamına alınacak kişiler

MADDE 4- (1) Bu Kanun hükümlerine göre haklarında tanık koruma tedbiri uygulanabilecek kişiler şunlardır:

- a) Ceza muhakemesinde tanık olarak dinlenenler ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesine göre tanık olarak dinlenen suç mağdurları,
- b) (a) bendi hükümlerine göre dinlenenlerin nişanlısı, evlilik bağı kalmasa bile eşi, kan hısımlığından veya kayın hısımlığından üstsoy veya altsoy, ikinci derece dahil kan veya ikinci derece dahil kayın hısımları ve evlatlık bağı bulunanlar ile yakın ilişki içerisinde olduğu kişiler.

(2) Tanık koruma tedbirleri, birinci fıkrada sayılanların kendilerinin veya bu Kanunda belirtilen yakınlarının hayatı, beden bütünlüğü veya mal varlığı ağır ve ciddi bir tehlike içinde bulunması ve korunmalarının zorunlu olması halinde uygulanabilir.

Tanık koruma tedbirleri

MADDE 5- (1) Bu Kanun kapsamında bulunanlar hakkında uygulanabilecek tanık koruma tedbirleri şunlardır:

- a) Kimlik ve adres bilgilerinin kayda alınarak gizli tutulması ve kendisine yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilmesi,

- b) Duruşmada hazır bulunma hakkına sahip bulunanlar olmadan dinlenmesi ya da ses veya görüntüsünün değiştirilerek özel ortamda dinlenmesi,
- c) Tutuklu veya hükümlü olanların durumlarına uygun ceza infaz kurumu ve tutukevlerine yerleştirilmesi,
- ç) Fizikî koruma sağlanması,
- d) Silâh ruhsatı verilmesi,
- e) Kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesi:
- 1) Adli sicil, askerlik, vergi, nüfus, sosyal güvenlik ve benzeri bilgi ve kayıtlarının değiştirilmesi ve düzenlenmesi,
- 2) Nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, pasaport, evlilik cüzdanı, diploma ve her türlü ruhsat gibi resmî belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesi,
- 3) Taşınır ve taşınmaz mal varlığıyla ilgili haklarını kullanmasına yönelik işlemlerin yapılması,
- f) Geçici olarak geçimini sağlama amacıyla maddî yardımda bulunulması,
- g) İşe yerleştirilmesi veya çalışan kişinin iş yerinin ya da iş alanının değiştirilmesi veya öğrenim görenin devam etmekte olduğu her türlü eğitim ve öğretim kurumunun değiştirilmesi,
- ğ) Yurt içinde başka bir yerleşim biriminde yaşamasının sağlanması,
- h) Uluslararası anlaşmalara ve karşılıklılık ilkesine uygun şekilde, geçici olarak başka bir ülkede yerleştirilmesinin sağlanması,
- 1) Fizyolojik görünümün estetik cerrahi yoluyla veya estetik cerrahi gerektirmeksizin değiştirilmesi ve buna uygun kimlik bilgilerinin yeniden düzenlenmesi,
- (2) Bu maddede yazılı olan tedbirlerden biri veya bir kaç aynı anda uygulanabilir. Bununla birlikte aynı sonuç daha hafif bir tedbir ile elde edilebiliyor ise, bu durum da göz önünde tutulur.
- (3) Bu madde hükümlerine göre uygulanacak koruma tedbirlerinin esas ve usulleri yönetmelikte gösterilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tanık Koruma Tedbiri Kararları

Tanık koruma tedbiri kararlarını verecek makam ve merci

MADDE 6- (1) 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) ilâ (ç) bentlerinde sayılan tanık koruma tedbiri kararları; soruşturma evresinde, Cumhuriyet savcısı veya tanığın istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde, Cumhuriyet savcısı veya tanığın istemi üzerine veya re'sen mahkemece verilir. Karar verilmeden önce kolluk makamları ile diğer birimlerin hazırlayacağı değerlendirme raporları göz önünde tutulur. Bir yerde sulh ceza mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde bu kararlar, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca bu işle görevlendirilen sulh ceza mahkemesi tarafından verilir.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) ilâ (ç) bentlerinde yazılı tedbirlerin alınmasına tanığın istemi üzerine veya re'sen Cumhuriyet savcısı karar verebilir. Bu karar kırk sekiz saat içerisinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını yetmiş iki saat içinde açıklar. Aksi hâlde, karar kendiliğinden kalkar. Ancak ilgilinin rızasının bulunması hâlinde 5 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen tedbir kararı, hâkim onayına sunulmaz.

(3) Ceza Muhakemesi Kanununun 250 nci maddesine göre kurulup görevlendirilen ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla ilgili olarak yukarıdaki fıkralara göre verilecek kararlarda, aynı Kanunun 251 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

(4) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, tanığın isteminin bulunması koşuluyla ikinci fıkroda belirtilen karar alınuncaya kadar, kolluk amirinin yazılı emriyle, geçici olarak 5 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen tedbir alınabilir. Bu tedbir, geciktirmeksizin Cumhuriyet savcısının bilgisine sunulur.

(5) Kovuşturma evresinde tanıklık görevinin yapılmasından sonra, 5 inci maddenin birinci fıkrasının (d) ilâ (ı) bentlerinde sayılan tanık koruma tedbirlerine ilişkin kararlar, tanığın istemi üzerine Kurul tarafından verilebilir; (ç) bendinde belirtilen tedbire kovuşturma evresinin sona ermesinden sonra karar verilebilir.

(6) Bu madde hükümlerine göre;

a) Tanık koruma kararının alınmasında; korunan kişi veya yakınlarının karşı karşıya kaldığı tehlikenin ağırlığı ve ciddiliği, soruşturma ve kovuşturma konusu suçun önemi, tanığın yapacağı açıklamalar, alınacak tedbirin yaklaşık maliyeti, tanığın psikolojik durumu ve benzer mahiyetteki diğer özellikler de göz önünde bulundurulur.

b) Yapılacak istemlerde, mutlaka gerekçe gösterilir ve karara dayanak olabilecek hukukî ve fiilî nedenlere de yer verilir.

Tanık koruma tedbiri kararında bulunacak unsurlar

MADDE 7- (1) Tanık koruma tedbiri kararında aşağıdaki unsurlara yer verilir:

- a) Korunmasına karar verilen kişilerin açık kimlik ve adres bilgileri,
- b) Tanıklık konusu olay,
- c) Tanıklığa ilişkin bilgiler,
- ç) Tedbir veya tedbirlerin şekli ve süresi,
- d) Kararın istem üzerine veya re'sen verilip verilmediği,
- e) Karara dayanak teşkil edecek hukukî ve fiilî sebepler,
- f) Tanık anlatımlarının, soruşturma veya kovuşturma evresinde olayın nitelik ve kapsamına göre sağladığı veya sağlayacağı fayda,
- g) Soruşturma veya kovuşturma konusu olayla sınırlı ve orantılı olmak üzere, karara dayanak teşkil edecek olan diğer unsurlar.

Tanık koruma tedbirinin süresi, değiştirilmesi ve kaldırılması

Madde 8- (1) Bu Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında sayılan koruma tedbirlerinin süresine, şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına veya tedbirlerin aynen devam etmesine, 6 ncı maddede belirtilen makam ve mercilerce re'sen veya hakkında tedbir uygulanan kişinin istemi üzerine kararın uygulandığı tarihten başlamak üzere ve en geç birer yıl aralıklarla karar verilir.

(2) Kararı uygulayan koruma birimi, karar tarihinden itibaren her yıl veya gerektiğinde bu süreyi beklemeden uygulama ve takip raporu düzenleyerek, kararı veren makam veya mercie gönderir. Raporda, uygulanan tedbir şekillerinin ve sürelerinin değiştirilmesine veya tedbirin sona erdirilmesine ilişkin öneriye de yer verilebilir.

(3) Birinci fıkraya göre, koruma tedbirinin kaldırılması halinde, hakkında tedbir uygulanan kişinin istemi üzerine şahsî hallerinin tedbirin uygulanmasından önceki hale getirilmesine tedbir kararını veren makamca karar verilir. Şahsî hallerinin eski hale getirilmesi halinde bunun şekli, süresi, sonuçları, kararı veren makamca ve hakkında tedbir uygulanan kişi tarafından yapılacak işlemler ile diğer esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

(4) Aşağıda sayılan hâllerde tanık koruma tedbiri kaldırılabilir. Tanığın;

- a) Koruma kararı verilmesine neden olan olay hakkında yanlış bilgi vermesi veya bildiği hususları açıklamaması,
- b) Koruma kararı verilmesine neden olan olay hakkında yalan tanıklık veya iftiradan mahkûm olması,
- c) Önceki kimlik bilgileri ile ilgili kendisinden talep edilen bilgiler hakkında yanlış ifade vermesi,
- ç) Koruma kararında belirtilen tedbirlere aykırı bir davranış içine girmesi,
- d) Koruma sebeplerinin ortadan kalkması.

(5) Bu madde hükümlerine göre alınan kararlar, hakkında tedbir uygulanan tanığa gecikmeksizin bildirilir.

Haklarında koruma tedbiri kararı alınan tanıkların dinlenmelerinde uygulanacak usuller

MADDE 9- (1) Bu Kanun hükümlerine göre, haklarında tedbir kararı alınan tanıkların duruşmada dinlenmesi sırasında Ceza Muhakemesi Kanununun 58 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları uygulanır.

(2) Ceza Muhakemesi Kanununun 58 inci maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanmasına mahkemece karar verilmesi hâlinde, dinleme sırasında tanığın görüntü veya sesi değiştirilerek tanınması engellenebilir.

(3) Tanığın, duruşma salonunda fiziksel görünümünü engelleyecek tarzda mahkemece tayin ve tespit edilecek bir usule göre, dinlenmesine de karar verilebilir.

(4) Birinci ve ikinci fıkra hükmüne göre, duruşmada hazır bulunma hakkına sahip olanlar bulunmadan tanığın dinlenmesi hâlinde, tanık tarafından verilen beyanlar, hâkim tarafından Ceza Muhakemesi Kanununun 58 inci maddesinde belirtilen sınırlamalara uymak koşuluyla, duruşmada hazır bulunma hakkına sahip olanlara açıklanır.

(5) Tanığın üçüncü fıkra hükmüne göre dinlenmesi hâlinde, Ceza Muhakemesi Kanununun 201 inci maddesinin uygulanmasında, tanığa sorulacak soruların bu Kanun kapsamında tanık hakkında uygulanan tedbirlerle orantılı ve amaca uygun olması gerekir. Bu amaçla, hâkim, sorulan soruların tanığa sorulmamasına karar verebilir veya tanığı dinlerken dolaylı dahi olsa tanığın kimliğini ortaya çıkaracak soruların sorulmasına izin vermez.

(6) Bu madde hükümlerinin naip olunan hâkim veya istinabe suretiyle uygulanmasına görevli ve yetkili mahkemece karar verilebilir.

(7) Bu madde hükmüne göre alınan tanık ifadeleri, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre duruşma sırasında hazır bulunanlar huzurunda verilmiş ifade hükmündedir.

(8) Bu Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine göre, hakkında tedbir uygulanan tanığın beyanı tek başına hükme esas teşkil etmez.

(9) Haklarında tedbir kararı alınan tanıkların, keşifte dinlenmeleri sırasında da bu madde hükümleri uygulanır.

(10) Bu madde hükümleri, savunma hakkını kısıtlayacak şekilde uygulanamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tanık Koruma Kararlarının Uygulanması

Koruma kararının alınmasında Cumhuriyet başsavcılıkları ile mahkemelerce uygulanacak usuller

MADDE 10- (1) Bu Kanun hükümlerine göre kararlar, gizlilik esaslarına uygun olarak verilir.

(2) Tedbir kararının kapsam ve niteliğine göre, tanığın beyanı farklı bir isim altında tutanağa kaydedilir ve sonraki işlemlerin bu isimle yürütülmesi sağlanır. Tutanak, ilgili Cumhuriyet savcısı veya hâkim ile görevli zabıt kâtibince imzalanır. Cumhuriyet başsavcılığı veya mahkemece bu Kanunda belirtilen kararlar, ayrı bir karar numarası verilmek suretiyle yerine getirilir. Tanığın gerçek kimlik ve adres bilgileri ile koruma kararı ayrı bir kartonda muhafaza edilir.

(3) Cumhuriyet savcısı, mahkeme veya hâkim tarafından bu Kanunda belirtilen işlemlerle ilgili olarak bir zabıt kâtibi görevlendirilir. Tanık koruma tedbirlerinin uygulanmasına ilişkin karar ve diğer belgeler, soruşturma evresinde Cumhuriyet başsavcılığınca, kovuşturma evresinde mahkemece bu kararlara mahsus yerlerde gizlilik esaslarına uygun olarak saklanır. Cumhuriyet başsavcılığınca veya mahkemece tanık koruma tedbirinin uygulanmasına ilişkin verilen karar ve diğer belgeler, soruşturma veya kovuşturma konusu suç dışında başka bir makam veya mercie gönderilemez.

(4) 5 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen tedbire ilişkin kararlar, gereğinin yerine getirilmesi amacıyla Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla, yargı çevresi içerisinde bulunan kolluk makamlarına gönderilir ve gecikmeksizin yerine getirilir.

(5) Bu madde hükümlerine göre, alınan tanık koruma tedbiri kararlarının saklanması ile ilişkin esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

Tanık koruma birimleri ve kolluk makamlarınca yapılacak işlemler

MADDE 11- (1) Bu Kanun kapsamında alınacak koruma tedbirlerini uygulamak üzere, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünce tanık koruma birimleri kurulur. Bu birimlerde yeteri kadar hukukçu, idarî ve teknik uzman personel bulundurulur.

(2) Tanık koruma biriminde çalışan personel için, tanık koruma birimi tarafından verilen bilgilere göre geçici kimlik düzenlenebilir veya bunu sürdürebilmesi için belge verilebilir. Bu belgeler, tanığın korunması ile gözetilen kamu yararı veya somut diğer olgular da dikkate alınarak, soruşturma konusuyla orantılı ve amaca uygun olarak kullanılabilir.

(3) Bu Kanun hükümlerine göre, kolluk makamlarınca alınacak tedbirler ile yapılacak işlemlerin ve tanık koruma birimlerinin çalışma esas ve usulleri yönetmelikte gösterilir.

Diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve yapılacak işlemler

MADDE 12- (1) Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda, işbirliği ve yardımda bulunmakla yükümlüdür.

(2) Bu Kanun kapsamında alınan tedbir kararları, kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin yerine getirilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tanık Koruma Kurulu

Tanık Koruma Kurulu

MADDE 13- (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yapmak üzere, İçişleri Bakanlığında Tanık Koruma Kurulu kurulur.

(2) Kurul; mesleklerinde fiilen en az on beş yıl görev yapmış olmak koşulu ile; Adalet Bakanlığında idarî görevde çalışan birinci sınıf hâkimler arasından iki, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda Ankara'da görev yapan birinci sınıf adli yargı hakim veya Cumhuriyet savcıları arasından seçilecek bir, İçişleri Bakanlığı merkez teşkilâtından bir, Jandarma Genel Komutanlığından bir, Sahil Güvenlik Komutanlığından bir, Emniyet Genel Müdürlüğünden iki ve Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünden bir üye olmak üzere toplam dokuz üyeden oluşur. Kurul Başkanı, Kurul üyelerince kendi aralarından oyçokluğuyla seçilir. Kurul kararlarını oy çokluğuyla alır. Kurul, en az ayda bir defa veya ihtiyaç duyulduğunda her zaman Başkanın çağrısı üzerine toplanır. Kurul üyelerinin görev süreleri dört yıldır. Görev süresi sona erenler yeniden seçilebilirler. Kurulun sekretarya hizmetleri İçişleri Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

(3) Kurul, koruma kararını verirken, bu kararı uygulayacak koruma birimince düzenlenecek olan korumanın şekli, süresi ve diğer özelliklerine ilişkin ön değerlendirme raporunu dikkate alır.

(4) Kurul üyelerine, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla fiilen görev yaptıkları her gün için (1000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Bu ödemelerde damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz. Bir ayda fiilen görev yapılan gün sayısının dördü aşması halinde, aşan günler için huzur hakkı ödenmez.

(5) Kurulun çalışma esas ve usulleri yönetmelikte düzenlenir.

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 14- (1) Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Bu Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ilâ (c) bentleri dışında kalan tedbirlere, bunların süresine, değiştirilmesine, kaldırılmasına ve hakkında tedbir uygulanan kişinin şahsî hallerinin tedbirin uygulanmasından önceki hale getirilmesine karar vermek,
 - b) Kararları, uygulanması için ilgili koruma birimine göndermek,
 - c) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak, bu Kanun kapsamında kalanlar ile diğer kişilerin veya kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları başvuru veya şikâyetleri incelemek ve bunları sonuçlandırmak,
 - ç) Bu Kanun hükümlerine göre alınan tedbirlerin uygulanmasını ve yerine getirilmesini denetlemek,
 - d) Kanunlar tarafından verilen diğer görevleri yapmak.
- (2) Kurul, koruma kararı verirken, bu kararı uygulayacak koruma birimince düzenlenecek olan korumanın şekli, süresi ve diğer özelliklerine ilişkin ön değerlendirme raporunu dikkate alır.

Mutabakat metni

MADDE 15- (1) Kurul ile hakkında koruma kararı verilen kişi arasında, uygulanacak tedbirin şekli, süresi ve tarafların yükümlülükleri konusunda tanığın aydınlatılmış rızası alındıktan sonra mutabakat metni hazırlanır. Kurul tarafından verilen kararlar, mutabakat metninin imzalanmasından sonra uygulanır.

(2) Mutabakat metninin düzenlenmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

Faaliyet raporu

MADDE 16- (1) Kurul, koruma kararı verdiği kişiler ile uygulanan tedbirler hakkında hazırlayacağı faaliyet raporunu, her yıl Ocak ayı sonuna kadar İçişleri ve Adalet bakanlıklarına sunar.

(2) Bu rapor, içerik ve kapsamına göre, gerektiğinde ilgili bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına da gönderilebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yabancı tanıkların korunmasında uluslararası işbirliği ve yardımlaşma

MADDE 17- (1) Türkiye'nin taraf olduğu ikili veya çok taraflı uluslararası anlaşmalar uyarınca, anlaşma bulunmaması halinde ise karşılıklılık esasına uygun olarak bir yabancı tanığın Türkiye'de korunmasına, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanı tarafından karar verilir.

(2) Yukarıdaki fıkra hükümlerinin uygulanmasında, yabancıların korunmasına ilişkin giderler talep eden ülke makamlarınca karşılanır. İkili veya çok taraflı uluslararası anlaşma hükümleri saklıdır.

Gizlilik kuralı

MADDE 18- (1) Bu Kanun kapsamında alınan kararlar ve yürütülen işlemler gizlidir. Gizlilik, tedbir sona erdikten sonra da devam eder.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları, bu Kanun kapsamında yapılan ve yürütülen işlemlerde gizlilik kuralına uygun olarak hareket eder ve kendi teşkilât veya birimlerinde gerekli tedbirleri alır.

(3) Koruma kararlarının alınmasında ve uygulanmasında yer alan kamu görevlileri ile bu işlemlerde her ne şekilde olursa olsun görev alan diğer kişiler, bu görevleri nedeniyle öğrendikleri bilgileri görev sona erdikten sonra da açıklayamazlar.

(4) Bu madde hükmü, hakkında tedbir uygulananlar için de geçerlidir.

(5) Bu Kanun hükümlerine göre alınan kararlarda ve yürütülen işlemlerde; kamu kurum ve kuruluşları ile bu kararların alınmasında ve uygulanmasında görev alan kamu görevlileri ile diğer kişilerin uymaları gereken gizlilik kuralına ilişkin esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

Tanık koruma giderlerinin karşılanması ve tazminat

MADDE 19- (1) Bu Kanun uyarınca alınacak koruma tedbirlerinin yerine getirilmesine ilişkin giderler, İçişleri Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 24 üncü maddesinde belirtilen esaslar doğrultusunda karşılanır.

(2) Koruma birimlerinde fiilen görev yapanlara, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuru aylığının ek gösterge dahil %35'ini geçmemek üzere, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak İçişleri Bakanlığı ile Gümrük Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Devlet Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslara göre tazminat ödenir. Bu tazminat, damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tâbi tutulmaz ve kısmi statüde görev yapanlara ödenmez.

Suç, yaptırım ve soruşturma usulü

MADDE 20- (1) Bu Kanunun uygulanması nedeniyle öğrendikleri bilgi ve belgeleri açıklayan, yayınlayan veya her ne şekilde olursa olsun başkalarının bu bilgi ve belgeleri edinmesini ya da erişimini kolaylaştıranlar Türk Ceza Kanununun 258 inci maddesi hükmüne göre cezalandırılır.

(2) Bu Kanun kapsamında olup da, Türk Ceza Kanununun 257 nci ve 272 nci maddelerinde belirtilen fiilleri işleyenler hakkında cezalar, yarı oranında artırılarak hükmolunur.

(3) Bu Kanunda belirtilen yükümlülöklere aykırı hareket edenler ile bu maddede sayılan fiilleri işleyenler hakkında müsteşarlar, valiler ve kaymakamlar hariç olmak üzere, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz. Görevleri veya sıfatları sebebi ile özel soruşturma ve kovuşturma usulüne tâbi olan sanıklarla ilgili kanun hükümleri saklıdır.

(4) Bu Kanunun uygulanmasında ihmali, kusuru veya kastı bulunan kamu görevlileri hakkında, tabi oldukları mevzuatta yer alan disiplin cezaları uygulanır.

Tanığa rücu edilmesi

MADDE 21- (1) 8 inci maddenin dördüncü fıkrasının (b) ve (ç) bentlerinde belirtilen sebeplerle tanık koruma tedbiri kararının kaldırılması hâlinde, karar tarihinden, bu tedbir kararının kaldırıldığı tarihe kadar, kararı uygulayan makamlarca yapılan giderler kanuni faizleri ile birlikte tanıktan tahsil edilir.

(2) Giderlerin, tanık tarafından ödenmemesi hâlinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Tanık koruma biriminde görev yapanlar, diğer görevliler, suçun aydınlatılmasında yardımcı olanlar ve yakınlarının korunması

MADDE 22- (1) Tanık koruma biriminde görev yapan personel, bu Kanun kapsamına giren suçlara ait istihbaratta veya soruşturmada görev alan kolluk amir ve memurları ile diğer kamu görevlileri, bu suçlarda kullanılan gizli soruşturmacı, bu Kanun kapsamına giren suçların ortaya çıkartılmasında yardımcı olan muhbirler ile bunların yakınları hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır.

(2) 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 20 nci maddesi hükmü saklıdır.

(3) 4959 sayılı Topluma Kazandırma Kanunu hükümlerine göre haklarında koruma tedbiri uygulananlara bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

Değiştirilen hükümler

MADDE 23- 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun;

a) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

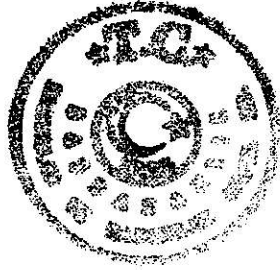
“k) Tanıkların korunmasına ilişkin mevzuat hükümlerine göre alınacak koruma tedbirlerinin uygulanması için gerekli olan mal ve hizmet alımları,”

b) Geçici 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanunun 3 üncü maddesinin (k) bendine ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığı ve Kamu İhale Kurumunun görüşleri alınarak Adalet ve İçişleri bakanlıkları tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

Yönetmelik

MADDE 24- (1) Bu Kanun hükümlerine göre çıkarılması gereken yönetmelikler, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde Adalet ve İçişleri bakanlıkları ile Gümrük Müsteşarlığının bağlı bulunduğu bakanlıkça müştereken düzenlenir.

T/ 1112

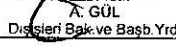
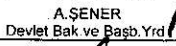
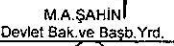
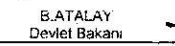
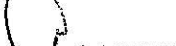
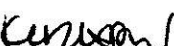
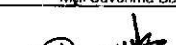
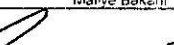
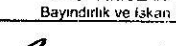
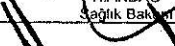
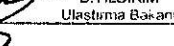
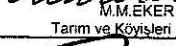
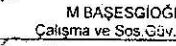
Yürürlük

MADDE 25-(1) Bu Kanun yayımı tarihinden bir ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 26-(1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
BAŞBAKAN

 A. GÜL Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.	 A. ŞENER Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 M. A. ŞAHİN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 B. ATALAY Devlet Bakanı
 A. BABACAN Devlet Bakanı	 M. AYDIN Devlet Bakanı	 N. ÇUBUKÇU Devlet Bakanı	 K. TUZMEN Devlet Bakanı
 A. ÇİÇEK Adalet Bakanı	 M. V. GÖNÜL Mili Savunma Bakanı	 A. AKSU İçişleri Bakanı	 K. UNAKITAN Maliye Bakanı
 H. ÇELİK Millî Eğitim Bakanı	 F. N. ÖZAK Bayındırlık ve İskan Bakanı	 R. AKDAĞ Sağlık Bakanı	 B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı
 M. M. EKER Tarım ve Köylere Bakanı	 M. BAŞESGİOĞLU Çalışma ve Sos. G. v. Bakanı	 A. COŞKUN Sanayi ve Ticaret Bakanı	 M. H. GÜLER En. ve Tab. Kay. Bakanı
 A. KOC Kültür ve Turizm Bakanı	 Ö. PEPE Çevre ve Orman Bakanı		

osya No.

1-1213

297